

Sygnatura akt III U 487/19

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

K., dnia 11-07-2019 r.

Sąd Okręgowy w Koninie III Wydział Pracy i Ubezpieczeń Społecznych

w składzie:

Przewodniczący - Sędzia –**Anna Walczak- Sarnowska**

Protokolant: p.o. sekretarz sądowy Andżelika Pakulska

po rozpoznaniu w dniu 11-07-2019 r. w Koninie

sprawy (...)

przeciwko **Zakładowi Ubezpieczeń Społecznych II Oddział w P.**

o rekompensatę

na skutek odwołania (...)

od decyzji **Zakładu Ubezpieczeń Społecznych II Oddział w P.**

z dnia 01.04.2019r. znak: (...)

29.03.2019r. (...)

I. oddala odwołania.

II. zasądza od odwołującej na rzecz pozwanego kwotę 180 zł - tytułem zwrotu kosztów zastępstwa procesowego.

Anna Walczak-Sarnowska

Sygn. akt III U 487/19

UZASADNIENIE

Decyzją z dnia 29.03.2019r. znak (...)–2003 Zakład Ubezpieczeń Społecznych II Oddział w P. ponownie ustalił (...)kapitał początkowy. Do ustalenia wartości kapitału początkowego Zakład przyjął podstawę wymiaru kapitału początkowego w kwocie 1.177,91 zł ustaloną w decyzji z dnia 11.09.2017r. o ponownym ustaleniu kapitału początkowego, okresy składkowe wynoszące 16 lat, 1 miesiąc, 2 dni, okresy nieskładkowe wynoszące 4 lata 6 miesięcy i 11 dni, okresy sprawowania opieki nad dziećmi wynoszące 8 miesięcy i 24 dni, współczynnik wynoszący 79,72%, średnie dalsze trwanie życia wynoszące 209 miesięcy. ZUS ustalił, że kapitał początkowy odwołującej na dzień 01.01.1999r. wynosi 110.193,16 zł, a kapitał początkowy wraz z rekompensatą wynosi 143.766,12 zł.

Decyzją z dnia 01.04.2019r. znak: (...) Zakład Ubezpieczeń Społecznych II Oddział w P. ponownie ustalił wysokość emerytury (...) i podał, że emerytura ta wynosi 3.841,57 zł oraz przyznał odwołującej prawo do wypłaty świadczenia w podwyższonej o rekompensatę wysokości od marca 2019r.

Z powyższymi decyzjami nie zgodziła się (...)wnosząc odwołanie. Odwołująca domagała się zmiany decyzji i wyrównania emerytury wypłaconej w zaniżonej wysokości za okres od przyznania jej prawa do emerytury do dnia złożenia wniosku o rekompensatę oraz prawidłowe obliczenie wysokości przyznanej rekompensaty. Odwołująca podniosła, że zaskarżoną decyzją z dnia 29.03.2019r. organ rentowy ponownie ustalił jej kapitał początkowy, a decyzją z dnia 01.04.2019r. organ rentowy ustalił na nowo wysokość emerytury w związku ze złożonym przez nią wnioskiem o przyznanie rekompensaty z tytułu pracy w warunkach szkodliwych lub w szczególnym charakterze ustalając wysokość emerytury od marca 2019r. na kwotę 3.841,57 zł brutto miesięcznie i przyznając jej prawo do wypłaty świadczenia w podwyższonej o rekompensatę wysokości od marca 2019r. Odwołująca podniosła, że decyzje ZUS są błędne i rażąco dla niej krzywdzące. Zaznaczyła, że ZUS już w dacie składania przez nią wniosku o przyznanie jej prawa do emerytury dysponował całością wymaganych dokumentów uzasadniających przyznanie rekompensaty za pracę w warunkach szkodliwych lub w szczególnym charakterze. Zaznaczyła, że w momencie składania wniosku nie miała wiedzy w zakresie należnego jej prawa do rekompensaty, liczyła w tym zakresie na pomoc pracownika ZUS i dlatego wypełniła wniosek zgodnie z jego wskazówkami. Reasumując powyższe odwołująca podniosła, że to wskutek błędu organu rentowego i zaniedbania pracownika ZUS doszło do wypłaty odwołującej wypłaty świadczenia w niższej wysokości, bez przysługującej jej rekompensaty.

W odpowiedzi na odwołanie organ rentowy wniósł o jego oddalenie podnosząc, że ustalenie rekompensaty następuje na wniosek ubezpieczonego i przyznawana jest w formie dodatku do kapitału początkowego. ZUS podniósł, że składając wniosek o przyznanie prawa do emerytury odwołująca nie wniosła o przyznanie prawa do emerytury z rekompensatą, zaznaczając w części II pkt 1 wniosku, że wnosi o przyznanie prawa do emerytury. W pkt 1 część II wniosku o emeryturę przewidziano natomiast możliwość wystąpienia o emeryturę oraz o emeryturę z rekompensatą, przy czym przy tej opcji znajduje się odesłanie do pkt 10 i 15 informacji, stanowiącej integralną część wniosku. W punkcie 10 informacji wyjaśniono komu przysługuje prawo do emerytury z rekompensatą. Zdaniem ZUS odwołująca nie może zatem twierdzić, że nie została pouczona o możliwości wystąpienia z wnioskiem o rekompensatę. Nadto organ rentowy wskazał, że z przedłożonego przez odwołującą wraz z wnioskiem o emeryturę świadectwa pracy z dnia 31.08.2017r. wynika, że nie pracowała w warunkach szczególnych, a informację o nauczycielskiej pracy odwołująca dołączyła dopiero we wniosku z dnia 12.03.2019r.

Sąd ustalił i zważył, co następuje:

(...) urodziła się w dniu (...)W okresie od 09.06.1980r. do 21.03.1987r. była zatrudniona w (...) w (...) na stanowisku samodzielny referent do spraw płac. Natomiast w okresie od 01.09.1989r. do 31.08.2017r. była zatrudniona w Zespole Szkół (...) im. gen. prof. S. K. w T. na stanowisku nauczyciel.

W dniu 19.02.2003r. Zakład Ubezpieczeń Społecznych ustalił (...) kapitał początkowy na dzień 01.01.1999r. na kwotę 103.202,11 zł. Do ustalenia wartości kapitału początkowego zakład przyjął podstawę wymiaru kapitału początkowego w kwocie 1.089,52 zł, okresy składowe wynoszące łącznie 16 lat, 1 miesiąc, okresy nieskładowe wynoszące łącznie 4 lata, 6 miesięcy oraz współczynnik wynoszący 79,06%.

W dniu 31.08.2017r. (...)wystąpiła z wnioskiem o przyznanie prawa do emerytury. We wniosku w części II pkt 1 odwołująca zaznaczyła, że występuje o emeryturę, nie zaznaczyła natomiast, że występuje o emeryturę z rekompensatą. Do wniosku dołączyła świadectwo pracy z dnia 31.08.2017r., w którym w pkt 8 pracodawca nie wpisał okresu wykonywania pracy w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze.

W dniu 11.09.2017r. Zakład Ubezpieczeń Społecznych ponownie ustalił (...) kapitał początkowy i określił jego wysokość na kwotę 110.193,16 zł. Natomiast decyzją z dnia 19.09.2017r. organ rentowy przyznał (...) emeryturę od 01.08.2017r., tj. od miesiąca w którym zgłoszono wniosek. Wysokość emerytury zakład obliczył na kwotę 3.090,35 zł.

W dniu 31.01.2018r. (...) wystąpiła o ponowne obliczenie emerytury, a Zakład Ubezpieczeń Społecznych decyzją z dnia 02.03.2018r. ponownie przeliczył odwołującej emeryturę i określił jej wysokość na kwotę 3.190,86 zł.

Z kolejnym wnioskiem o przeliczenie emerytury (...) wystąpiła w dniu 08.01.2019r. Organ rentowy decyzją z dnia 21.02.2019r. ponownie ustalił wysokość emerytury odwołującej określając ją na kwotę 3.305,41 zł.

Następnie w dniu 12.03.2019r. (...) złożyła kolejny wniosek o przeliczenie emerytury i we wniosku tym wystąpiła o przyznanie rekompensaty za pracę nauczycielską. Do wniosku dołączyła informację dotyczącą przebiegu pracy pedagogicznej. Decyzją z dnia 29.03.2019r. Zakład Ubezpieczeń Społecznych ponownie ustalił odwołującej kapitał początkowy na dzień 01.01.1999r. i określił jego wysokość na kwotę 110.193,16 zł. ZUS obliczył też wysokość kapitału początkowego odwołującej wraz z rekompensatą i podał, że wynosi on 143.766,12 zł. Natomiast decyzją z dnia 01.04.2019r. organ rentowy ustalił wysokość emerytury odwołującej na kwotę 3.841,57 zł i przyznał odwołującej prawo do wypłaty świadczenia w podwyższonej o rekompensatę wysokości od marca 2019r.

Sąd ustalił, że w okresie od 01.09.1989r. do 31.12.2008r. odwołująca wykonywała pracę w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze.

Powyższy stan faktyczny Sąd ustalił na podstawie dokumentów zgromadzonych w aktach organu rentowego i dokumentów złożonych do akt sprawy, a także w oparciu o zeznania odwołującej.

Odwołująca zeznała, że w momencie składania wniosku o emeryturę nie wiedziała, że ma prawo do rekompensaty. Wyjaśniła, że nie potrafiła odczytać dokładnie tego wniosku. Z tych też powodów poprosiła pracownika ZUS aby jej pomógł wypełnić wniosek o emeryturę i wspólnie z nim wypełniła wniosek. Pracownik organu rentowego nie poinformował odwołującej o przysługującej jej rekompensacie. Odwołująca nie potrafiła jednak wskazać pracownika ZUS, który pomagał jej wypełniać wniosek i który nie udzielił jej informacji o przysługującym prawie do rekompensaty. O prawie do rekompensaty odwołująca dowiedziała się od znajomej i dlatego w styczniu 2019r. złożyła wniosek o wyliczenie świadczenia emerytalno – rentowego i wyliczenie kapitału początkowego z opłatą stałą.

(dowód: zeznania odwołującej – protokół rozprawy z dnia 11.07.2019r., k. 20, a.s.)

Zeznaniom odwołującej Sąd dał wiarę w dalece ograniczonym zakresie, tj. w jakim odpowiadały ustaleniom faktycznym dokonany w sprawie. Sąd stwierdził, że w pozostałym zakresie nie miały wartości logicznej i dlatego pominął je przy rekonstrukcji stanu faktycznego. Odwołująca nie potrafiła wskazać pracownika ZUS, który udzielił jej błędnych informacji oraz nie przedstawiła żadnych dowodów na poparcie swoich twierdzeń.

Stosownie do treści art. 21 ust. 1 ustawy z dnia 19 grudnia 2008r. o emeryturach pomostowych (t.j. Dz.U.2018.1924) rekompensata przysługuje ubezpieczonemu, jeżeli ma okres pracy w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze w rozumieniu przepisów ustawy z dnia 17.12.1998r. o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych (t.j. Dz.U.2018.1270 ze zm.), wynoszący co najmniej 15 lat. Przepis ust. 2 art. 21 powołanej ustawy stanowi natomiast, że rekompensata nie przysługuje osobie, która nabyła prawo do emerytury na podstawie przepisów ustawy o emeryturach i rentach z FUS.

Powołany przepis określa ogólne warunki nabycia prawa do rekompensaty, która - zgodnie z definicją legalną zamieszczoną w art. 2 pkt 5 powołanej ustawy - stanowi rodzaj odszkodowania za utratę możliwości nabycia prawa do wcześniejszej emerytury z tytułu pracy w szczególnych warunkach lub o szczególnym charakterze dla osób, które nie nabyły prawa do emerytury pomostowej (z powodu niespełnienia warunków ustawowych do nabycia tego prawa).

Nadto art. 23 ustawy określa tryb ustalania prawa do rekompensaty. Zgodnie z ust. 1 tego artykułu ustalenie rekompensaty następuje wyłącznie na wniosek ubezpieczonego ubiegającego się o emeryturę. Oznacza to, że nie jest prawnie dopuszczalne (i tym samym skuteczne) złożenie przez ubezpieczonego samodzielnego (odrębnego) wniosku dotyczącego (wyłącznie) ustalenia prawa do rekompensaty. Ustalenie (przyznanie) rekompensaty następuje dopiero wtedy, gdy ubezpieczony wystąpi do organu rentowego z wnioskiem o ustalenie prawa do emerytury ("zwykłej") i wyłącznie przy rozpoznaniu wniosku o emeryturę. Rekompensata nie jest bowiem samodzielnym świadczeniem wypłacanym z zasobów systemu ubezpieczeń społecznych (taki charakter ma np. emerytura), ale jest przyznawana (ustalana) w formie dodatku do kapitału początkowego ustalanego na zasadach przewidzianych w art. 173 i 174

ustawy o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych. Innymi słowy, rekompensata zwiększa wartość kapitału początkowego ubezpieczonego i tym samym rzutuje na wysokość (zwiększenie) jego emerytury.

Konkludując tę część rozważań, trzeba wskazać, że z powołanych przepisów wynika, iż przesłankami uprawniającymi do rekompensaty są:

- 1) utrata przez ubezpieczonego możliwości przejścia na emeryturę ("wcześniejszą") w związku z wygaśnięciem po dniu 31 grudnia 2008 r. - w stosunku do ubezpieczonych urodzonych po dniu 31 grudnia 1948 r. a przed dniem 1 stycznia 1969 r. - podstawy normatywnej przewidującej takie uprawnienie;
- 2) niespełnienie przez ubezpieczonego warunków uprawniających go do emerytury pomostowej na zasadach wynikających z przepisów o emeryturze pomostowej;
- 3) legitymowanie się przez ubezpieczonego co najmniej 15-letnim okresem pracy w szczególnych warunkach lub pracy w szczególnym charakterze w rozumieniu przepisów ustawy o emeryturach i rentach z FUS;
- 4) niezyskanie przez ubezpieczonego prawa do emerytury według zasad przewidzianych w ustawie o emeryturach i rentach z FUS.

W przedmiotowej sprawie nie było sporne, że odwołującej przysługuje rekompensata z tytułu pracy w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze. Istotą sporu było natomiast czy ZUS prawidłowo wydał decyzję z dnia 29.03.2019r. znak (...) o ponownym ustaleniu kapitału początkowego i decyzję z dnia 01.04.2019r. znak (...) o ustaleniu wysokości emerytury oraz czy prawidłowo przyznał odwołującej rekompensatę od marca 2019r.

Postępowanie dowodowe dowiodło, że (...) w sierpniu 2017r. wystąpiła wyłącznie o emeryturę. Składając wniosek o przyznanie emerytury zazaczyła w części II pkt 1 wniosku, że wnosi o przyznanie prawa do emerytury. W części II wniosku pkt 1 przewidziano natomiast możliwość wystąpienia o emeryturę oraz o emeryturę z rekompensatą, przy czym przy tej opcji znajduje się odesłanie do pkt 10 i 15 informacji, stanowiącej integralną część wniosku. W pkt 10 informacji wyjaśniono, komu przysługuje rekompensata. Sąd podziela zatem stanowisko organu rentowego, że odwołująca nie może twierdzić, że nie została pouczona przez pracownika ZUS o możliwości wystąpienia z wnioskiem o rekompensatę, ponieważ informacja o tym zawarta jest w samym wniosku o przyznanie prawa do emerytury, a warunki przyznania tego świadczenia zostały wyjaśnione w formularzu wniosku. Odwołująca wypełniła wniosek i go podpisała. Należy wskazać też na fakt, iż na pierwszej stronie wniosku znajduje się prośba o zapoznanie się z „Informacją” zamieszczoną w końcowej części formularza przed wypełnieniem wniosku.

Nadto Sąd podziela stanowisko ZUS, że na świadectwie pracy z dnia 31.08.2017r. nie ma wzmianki o wykonywaniu przez odwołującą pracy w szczególnych warunkach. Informacja o pracy nauczycielskiej została dołączona przez odwołującą dopiero do wniosku z dnia 12.03.2019r.

W ocenie Sądu decyzja z dnia 11.09.2017r. o ustaleniu kapitału początkowego i decyzja z dnia 19.09.2017r. nie były wydane na skutek błędu ZUS, ponieważ organ rentowy wydał decyzje zgodnie z wnioskiem odwołującej. Zdaniem Sądu to wniosek o przyznanie emerytury z dnia 2017r. został wypełniony błędnie przez odwołującą. Za błąd ten odpowiada wyłącznie odwołująca. Odwołująca jest bowiem osobą wykształconą, przez wiele lat pracowała na stanowisku nauczyciela i powinna zapoznać się z objaśnieniami oraz Informacją znajdującymi się na wypełnianym przez nią wniosku. Nadto odwołująca w przeprowadzonym postępowaniu nie udowodniła swoich twierdzeń odnośnie tego, że wniosek o przyznanie emerytury z sierpnia 2017r. pomógł jej wypełnić pracownik ZUS. Odwołująca nie potrafiła nawet wskazać pracownika, który rzekomo udzielił jej błędnych informacji. Ponadto przepis art. 23 ust. 1 ustawy o emeryturach pomostowych wyraźnie wskazuje, iż ustalenie rekompensaty następuje na wniosek ubezpieczonego o emeryturę. Skoro zatem ubezpieczona we wniosku o emeryturę z sierpnia 2017r. nie zawnioskowała o przyznanie emerytury z rekompensatą, to organ rentowy zgodnie z wnioskiem ubezpieczonej przyznał jej wyłącznie prawo do emerytury. Natomiast po złożeniu przez odwołującą wniosku z dnia 12.03.2019r. o ponowne przeliczenie emerytury i przyznanie rekompensaty, ZUS decyzją z dnia 29.03.2019r. ponownie ustalił kapitał początkowy odwołującej i decyzją

z dnia 01.04.2019r. przyznał jej prawo do emerytury z rekompensatą od marca 2019r., a zatem od miesiąca, w którym zgłoszono wniosek o przyznanie rekompensaty. Zdaniem Sądu postępowanie ZUS było właściwe, a wydane decyzje z dnia 29.03.2019r. znak (...) o ponownym ustaleniu kapitału oraz z dnia 01.04.2019r. znak (...) o ustaleniu wysokości emerytury są poprawne.

Biorąc powyższe pod uwagę Sąd, działając na podstawie art. 477¹⁴ § 1 k.p.c. oddalił odwołanie H. Ł. (pkt I wyroku).

O kosztach Sąd orzekł na podstawie art. 98 k.p.c. w związku z § 9 ust. 2 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 22 października 2015 r. w sprawie opłat za czynności radców prawnych (t.j. Dz.U.2018.265 ze zm.).

Anna Walczak - Sarnowska